

УДК 332.22 (477.83) “1412” (093.2)

ІСТОРІЯ ОДНОГО РОЗМЕЖУВАННЯ БІЛЯ КРИЛОСА В 1412 РОЦІ

Віталій МИХАЙЛОВСЬКИЙ

Національний університет “Києво-Могилянська академія”
вул. Г. Сковороди 2, Київ 04070, Україна

У 1412 р. біля села Крилос у присутності галицького старости Анджея Цюлка з Желехова та представників галицької шляхти відбулося розмежування маєтків двох місцевих землевласників. У результаті цього староста видав відповідний межовий акт, писаний староукраїнською мовою. Його аналіз дозволяє реконструювати межі між Крилосом, давнім Галичем, та сусідніми селами Комарів і Сапогів, а також з'ясувати особливості проведення подібного роду акцій у Галицькій землі на початку XV ст. У статті представлено склад учасників розмежування, котрі належали до чільних представників шляхти Галицької землі (у примітках подано їх біографи), та розглянуто можливість номінування весною–літом 1401 р. подільським князем Свидригайлом свого старости в Галичі. Межовий акт зберігся у вигляді копії, вписаної до королівського трансумпту 1549 року для братів Блудницьких. Представлені ними ж у 1569 р. на Люблінському сеймі інші два документи, що нібито засвідчують розмежування села Блудники із сусідніми маєтками в 1413 р., не є автентичними: вочевидь взірцем для їх написання слугував документ 1412 року.

Ключові слова: розмежування маєтків, Крилос, Комарів, Сапогів, Блудники, Галицька земля, Анджей Цюлек з Желехова, Данило Задеревицький, Свидригайло, межовий акт, фальсифікат.

У 1412 р. біля села Крилос у присутності галицького старости Анджея Цюлка з Желехова і цілого грона представників місцевої шляхти відбулося розмежування маєтків, що посідали Яків Гричин і Кость Головенчич. Підготовлений старостинською канцелярією межовий акт, який з'явився в результаті проведення цієї акції і з якого довідуємося про її перебіг, зберігся в копії (див. *документ 1*). 31 серпня 1549 р. у Кракові документ вписали до королівського трансумпту для братів Арнольфа, Яна, Фелікса і Пйотра Блудницьких, який, у свою чергу, внесли до книги коронної канцелярії¹. Оригінал акту був писаний руською мовою, натомість його впис до Коронної Метрики зроблено латинською абеткою. Вже в середині XVIII ст. документ – у вигляді підтверджень королів Зигмунта II

¹ Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (далі – AGAD), Metryka Koronna (далі – МК), sygn. 77, k. 190–191.

Августа 1549 року та Августа II від 4 травня 1702 р. – облятовано до реляційної книги Львівського гродського суду (за 1754 р.)².

Межовий акт введено в науковий обіг поступово, починаючи від кінця XIX ст. Упорядники десятого тому “Aktów grodzkich i ziemskich” Октав Петруський і Ксаверій Ліске в 1884 р. подали короткий реґест цього документа, невірною продатувавши його 1420 роком³ (саме з такою річною датою акт вписано до львівської гродської книги). Цією інформацією скористався Юзеф Пеленський, який досліджував історію мистецтва в середньовічному Галичі: історик вмістив на сторінках своєї монографії текст документа (також з датою 1420 р.) і подав свої міркування щодо його змісту⁴. Послугуючись публікацією Ю. Пеленського, свої критичні зауваження в монографії про рід Драго-Сасів висловив Людвік Виростек⁵. Він же подав певні припущення щодо ідентифікації ключових осіб, котрі брали участь у мастковому поділі і, відповідно, згадуються в документі (щоправда переконання дослідника в тому, що Кость Головенчич вже в 1401 р. виступає як власник Комарева, не знаходить підтвердження за тим посиланням, котре він наводить⁶). Також Л. Виростек у параграфі про рід Балицьких процитував фрагмент зі згадкою про князя Свидригайла⁷, який і привернув нашу увагу під час опрацювання впису до Коронної Метрики.

За своєю структурою документ 1412 року є подібним до аналогічних актів про розмежування населених пунктів на території Галицької землі в другій половині XIV – першій третині XV ст.⁸ Хоча говорити про якусь єдину й чітку типологію таких актів не доводиться, адже маємо справу з документами, що створювались різними канцеляріями – королівською, князівською, старостинською.

---

² Центральний державний історичний архів України у Львові (далі – ЦДІА України у Львові), ф. 9 (Львівський гродський суд), оп. 1, спр. 567, стор. 43–44. У цьому місці висловлюю щире подяку за допомогу у копіюванні архівних матеріалів Олексійові Вінниченкові, доценту кафедри давньої історії України та архівознавства Львівського національного університету імені Івана Франка.

³ Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej polskiej z Archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie (далі – AGZ). Lwów, 1884. T. X: Spis oblat zawartych w aktach grodu i ziemstwa lwowskiego. S. 4. Nr 50.

⁴ *Peleński J.* Halicz w dziejach sztuki średniowiecznej. Na podstawie badań archeologicznych i źródeł archiwalnych. Kraków, 1914. S. 105–106.

⁵ *Wyrostek L.* Ród Dragów-Sasów na Węgrzech i Rusi Halickiej // Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego / Pod redakcją Władysława Semkowicza. Kraków, 1932. T. XI. R. 1931/2. S. 79–80.

⁶ Л. Виростек покликається на публікацію старостинського документа 1401 року в “Dodatku tygodniowym przy Gazecie Lwowskiej” за 14 лютого 1857 р. (№ 7), в якому одним зі свідків виступає Кость Головенчич. Але про володіння селом Комарів у ньому не згадується; див. кращу публікацію цього ж документа: *Розов В.* Українські грамоти. Київ, 1928. Т. I: XIV в. і перша половина XV в. № 36. С. 64–66.

⁷ *Wyrostek L.* Ród Dragów-Sasów... S. 86.

⁸ Див.: *Розов В.* Українські грамоти. Т. I. № 36. С. 64–66; № 37. С. 67–68; № 43. С. 77–79; № 46. С. 84–85; № 49. С. 90–91; № 52. С. 94–96; *Купчинський О.* Забуті та невідомі староукраїнські грамоти XIV – першої половини XV ст. // Записки Наукового товариства імені Шевченка (далі – ЗНТШ). Львів, 1997. Т. ССXXXIII: Праці Історично-філософської секції. С. 341–342 (№ 2), 342–343 (№ 3), 345–347 (№ 5), 348–349 (№ 7), 351–352 (№ 9), 353 (№ 10).

Спільним для тогочасних межових актів є мова – руська, а також окремі канцелярські формули. Для прикладу порівняємо інвокацію, інтитуляцію та промультгацію в документі 1412 року з відповідними клаузулами межових актів того часу, виставлених переважно від імені старост (по можливості зберігаємо оригінальний правопис).

У межовому акті 1412 року:

Ia pan Andrzej Cziolko Stharostha Haliczky Swiatcze y zeznawam, thim moym listem kasdemu dobremu komu thrzeba, kto na then list poyrzrzy, abo iey usliszyt cztancz, komu thego lista bendzie potrzebisna.

У грамоті старости Руської землі Отта з Пільчи (8 травня 1352 р., [Перемишль])⁹:

W imie Oycza y Szyna y Ducha Swietego amin. A szie ya pan Otha Pilieczki starosta Ruskoiey ziemi priwodim tho ku wiecznoiey pamiethy szim naszym listem kazdemu dobromu, kto uzdrith nass listh, albo uszlysyth czteci yecho koli budeth ieho potreba komu.

У грамоті старости Руської землі Яна Тарновського (23 квітня 1400 р.)¹⁰:

Се ја панъ Іанъ дидичъ Тарнавскии въевода сѣдомирскии староста рѣскии• визнаваю симъ нашим листомъ кождомѣ добромѣ комѣ бѣдет его потребизна• нынѣ бѣдѣчим и потомъ•

У грамоті галицького старости Петра Влодковича Схарбіновського (24 травня 1404 р., Галич)¹¹:

Бж̄ею мл̄ст̄ю• а пан̄ п̄тр̄ влодковичъ• дѣдичъ схарбиновскии• староста галицкии• свѣд̄чу и познавамъ тым то листомъ• кождому доброму• кому надобѣ кто на тотъ листъ позрить• а либо оуслышит его чтучи• коли буде того листу• кому потребизна•

У грамоті князя Федора Любартовича (15 серпня 1412 р., Жидачів)¹²:

V imie Boze, amen. Mi knias Fedor Liborthowicz, czynym swiadomo thim moim listhom, tak ninieischym iako y przyslym komu bi tho nalezalo wiedath...

У грамоті старости Руської землі Івана Сримського (13 березня 1415 р.)¹³:

Во има бж̄іе. Иванъ Сримскии староста рѣскии визнаваю то своим листомъ•

У грамоті князя Федора Любартовича (1427 р.)¹⁴:

Ja knias Fedor Lubartowycz czynymy to znamenito sym naszym [listom] kazdomu dobromu, kto koły nan uzryt ily uslyszyt ieho cztuczy.

⁹ Купчинський О. Забуті та невідомі староукраїнські грамоти... С. 341 (№ 2).

¹⁰ Там само. С. 348 (№ 7).

¹¹ Розов В. Українські грамоти. Т. I. № 37. С. 67–68.

¹² Купчинський О. Забуті та невідомі староукраїнські грамоти... С. 351 (№ 9).

¹³ Там само. С. 353 (№ 10).

¹⁴ Там само. С. 354 (№ 11).

Як видно з вищенаведених прикладів, формули документа Анджея Цюлка збігаються з подібними клаузулами документів Отта з Пільчи, Яна Тарновського, князя Федора Любартовича, але найближчою до неї є формули з документа Пйотра Влодковіца з Харбіновиць, де використано зворот “коли буде того листу кому потребизна”. Характерне слово *потребизна* в цьому випадку є тим полонізмом, який зустрічається в писаних руською мовою документах доволі часто. Володимир Розов нарахував у виданих ним “українських грамотах” 21 випадок використання цього слова в різних його варіаціях¹⁵.

Основний зміст документа 1412 року становить опис суперечки щодо кордонів і перебігу самого розмежування. Його головними дійовими особами виступають галицький староста Анджей Цюлек з Желехова і сторони межового конфлікту – намісник галицького єпископства в Крилосі Яків Гричин (спільно з “крилошанами”, мешканцями єпископського маєтку) і Кость Головенчич, власник сусіднього села Комарів*. Ініціатором розмежування між Крилосом і Комаревом, виходячи зі змісту документа, виступив намісник Яків, який звернувся до старости. Останній зібрав поважних людей і разом з ними виїхав на місце суперечки, де й мала точитися контроверсія між її учасниками. Як звично відбувалося при вирішенні межових конфліктів, кожна зі сторін мусила апелювати до старших людей, чия поінформованість ставала основним аргументом у визначенні й легітимізації кордонів, тобто у “відновленні” в такому вигляді, в якому вони були за давніх часів. Яків Гричин і “крилошани” не представили таких свідків, а Кость Головенчич удався до присутнього тут пана Данила Задеревицького, пояснюючи, що саме він надавав йому Комарів і відповідно мусить знати стан справи та пам’ятати старі межі (також згадано й про обізнаних у цьому “старців”). Противна сторона погодилася з цим і дозволила надати йому слово. Відтак пан Данило виступив (в документі наведено його пряму мову) і пригадав час, коли він був старостою у Галичі з подання князя Свидригайла: останній за королівським наказом забрав у братів Костя й Васька Головенчичів їх дідичне володіння Підгороддя і розпорядився надати їм взамін Комарів і Сапогів. Після цього пан Данило повів учасників акції кордоном наданих братам володінь, спустившись Глименчевим потоком униз до річки Лукви, далі угору вздовж Сольської дороги і до Комарева. Вздовж засвідченої паном Данилом і старими людьми лінії кордону були насипані копці (в документі подано два варіанти на їх означення – *zacosy*, *kopcze*) та зроблені помітки на деревах (*nacziosy*).

Заключна частина документа містить перелік свідків, серед яких бачимо поважних і знаних осіб з числа шляхти Галицької землі – Данила Задеревицького Задраниковича, Волчка Переслужича, Васька Тептюковича, суддю Дробиша та інших. Усього в документі вказано 18 свідків, восьmero з них записані як

¹⁵ Розов В. Українські грамоти. Т. I. Общій словарь. С. 51.

* Докладні відомості про учасників розмежування, географічні об’єкти та населені пункти, згадані в межовому акті, подано в примітках до документа.

пани. Більшість з ідентифікованих свідків були досвідченими учасниками подібних акцій, і лише п'ятеро згадуються в цьому акті вперше й в останнє як серед галицької, так і серед руської шляхти. Завершує документ коробораційна клаузула від імені галицького старости Анджея Цьолка про те, що лист скріплюється власною печаткою і передається Костьові Головенчичу. Датація межового акту, крім місця його написання, містить лише день тижня і рік (*Pisan listh w haliczu we srzode Latha Bozego narodzenya Thysiancz y czterzystha y dwanasczie lath*).

Найбільшу інтригу досліджуваного документа несуть спогади Данила Задревницького Задраниковича про часи його старостування в Галичі:

Ia pamientham tho, kiedim bil Starostą na Haliczu, od Xiandza Swidrigaila. Tedi Xiandz Swydrigaŷlo, wziął Croliewim roskazanym Kostkową dziedzinę podhorodzie y ieho bratha Wasska, y kazal dacz za ych dziedzinę Comarowo y Sapohowo¹⁶.

Звідси постає декілька запитань: коли Данило Задревницький міг бути старостою у Галичі? коли і за яких обставин Свидригайло надав йому галицьке староство? коли і чому відбулася заміна дідичних сіл Костя й Васька Головенчичів на Комарів і Сапогів?

Періодом, коли Свидригайло перебував найближче до Галича, є час його подільського князювання. У 1400–1401 рр. Свидригайло володів на ленному праві Поділлям, отримавши його після загибелі в битві біля річки Ворскла 1399 року попереднього володаря краю Спитка з Мельштина. Доля останнього спершу була невідома, тому Владислав II Ягайло здійснив надання братові за умови, що у випадку можливого повернення Спитка Свидригайло віддасть йому Подільську землю¹⁷. А вже наприкінці 1401 р. Свидригайло виїхав з Поділля до Тевтонського Ордену.

Можливість того, що Свидригайло міг управляти Галицькою землею до 1400 р. або після 1401 р., видається сумнівною. На думку Яна Теньговського, Свидригайло упродовж 1390-х років перебував поза цією територією: у 1393–1394 рр. він мешкав при королівському дворі в Кракові (у королівських рахунках за ці роки записані видатки на нього), а після смерті Скиргайла разом з Федором Любартовичем утік до Угорщини, звідки в 1398 р. почав пошук контактів з великим магістром Ордену Конрадом з Юнгінгена¹⁸. Те саме стосується й періоду після 1401 р.: повернувшись з Ордену, Свидригайло брав участь у поході великого князя Вітовта на Смоленськ у 1404 р., тоді ж він отримав у володіння Брянськ і Стародуб. У 1408 р. Свидригайло з'явився в Москві, звідки його

¹⁶ AGAD, MK, sygn. 77, k. 190 v.

¹⁷ Prochaska A. Podole lennem Korony. Kraków, 1895. S. 11–16; Грушевський М. Історія України-Руси. Київ, 1993. Т. IV. С. 177, 476–477; Kurtyka J. Podole pomiędzy Polską i Litwą w XIV i I. połowie XV wieku // Kamieniec Podolski. Studia z dziejów miasta i regionu / Pod red. F. Kiryka. Kraków, 2000. T. I. S. 31–32.

¹⁸ Tęgowski J. Pierwsze pokolenia Giedyminowiczów // Biblioteka Genealogiczna / Pod red. M. Górnego. Poznań; Wrocław, 1999. T. 2. S. 156.

відрядили боронити переправу на річці Ока від литовських військ. Після повернення до Великого князівства Литовського, Свидригайло був ув'язнений Вітовтом у Крем'янецькому замку, де перебував до 1418 р.¹⁹

Уточнити час можливої свидригайлової присутності в Галичі дозволяють відомості про осіб, що виконували тут обов'язки старости наприкінці XIV – на початку XV ст. Хоча загалом наша поінформованість про них є доволі скромною, але, виходячи з наявних відомостей, маємо лише один невеликий проміжок часу, коли Данило Задеревицький міг бути галицьким старостою: в період між 11 березня і 24 серпня 1401 р. Перша дата пов'язана з останньою згадкою про старосту Бенька (посідав уряд принаймні з 1398 р.), а друга – з першою про старосту Пйотра з Харбіновиць²⁰, причому старостування останнього тривало щонайменше до 1404 р. Після нього галицькими старостами (до Анджея Цьолка) згадуються лише дві особи – Ян зі Щекоцін (12 вересня 1408 р. і 7 вересня 1409 р.) і Волчко Переслужич (3 січня 1411 р.)²¹.

Отже, єдиним можливим часом, на нашу думку, є короткий період весни–літа 1401 р. Якщо прийняти, що саме тоді Свидригайло номінував Данила Задеревицького на староство в Галичі, то неясним залишається який стосунок він мав до цієї території. Адже Галич ніколи не входив до складу Подільського князівства, зрештою в акті присяги Свидригайла Владиславові II Ягайлові Галич та Галицька земля жодним словом не згадуються²². Також немає відомостей про надання Свидригайлові в цей час Галича чи Галицької землі в якомусь тимчасове посідання, наприклад в якості певного фінансового забезпечення. Тому єдиним поясненням може бути досить широке розуміння Свидригайлом власної компетенції або меж Поділля. У будь-якому випадку його політика, поза сумнівами, не могла знайти прихильного ставлення у короля, адже вже 24 серпня 1401 р. старостою в Галичі став Пйотр з Харбіновиць²³.

Свідченням того, що Данило Задрааникович Задеревицький був певним чином пов'язаний зі Свидригайлом, є його присутність у 1415 р. серед свідків ерекційного документа, яким фундовано жидачівський костел і який видано від імені князя (на той час намісника Жидачева і, водночас, в'язня в Кременці). Цей документ є єдиним (поза аналізованим актом 1412 року), в якому згадується Данило: саме тут подано його прізвисько – Волох (*dominus Danilo heres Zadarzewsko Wolosko dictus Milewkowic*)²⁴.

---

¹⁹ Ibid. S. 157.

²⁰ Urzędnicy województwa ruskiego XIV–XVIII wieku (ziemie halicka, lwowska, przemyska, sanocka). Spisy / Oprac. K. Przyboś. Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk; Łódź, 1987. S. 66. Nr 325, 326.

²¹ Ibid. S. 66. Nr 327, 328.

²² Перест і літературу див.: *Kurtyka J.* Repertorium podolskie. Dokumenty do 1430 r. // *Rocznik Przemyski. Przemysł*, 2004. T. XL. Zesz. 4: Historia. S. 167 (Nr 41).

²³ Urzędnicy województwa ruskiego... S. 66. Nr 326.

²⁴ AGZ. 1870. T. II. S. 65. Nr XXXIX; *Tylus S.* Fundacje kościołów parafialnych w średniowiecznej archidiecezji lwowskiej. Lublin, 1999. S. 243–244. Про володіння Свидригайла на цій території див.:

У межевому акті 1412 року згадується про те, що Свидригайло, виконуючи волю короля, забрав у братів Головенчичів Підгороддя та надав їм Комарів і Сапогів. Справа заміни дідичних сіл Костька і Васька Головенчичів у світлі наявних джерел виглядає наступним чином. 14 липня 1411 р. король Владислав II Ягайло підтвердив Костькові Головенчичові володіння селом Комарів, наданого йому князем Владиславом Опольським²⁵. Відповідний надавчий акт останнього не зберігся, але мусив відноситися до 1370-х років: як відомо, час правління Владислава Опольського на цій території припав на 1372–1378 рр.²⁶ Королівський документ дає нам перелік місцевих топонімів: село Підгороддя, потік Глиняни, поховання Дупна могила, річка Лімниця²⁷, які позначають межі земель, що віддавна належали селу. Ці просторові орієнтири частково збігаються з топонімами зі старостинського документа 1412 року: “[...] na dol Hlimenczem potokiem do Lucwie rzeky, a na gore thimze pothokiem hlimenczem do Solskiey droguy, a pole za rzeka przecziw Comarowu po gore [...]”²⁸. І хоча їх опис не є настільки докладним, як у королівському підтверджувальному привілеї, але вони в цілому вірно відтворюють загальну картину межі між Комаревим і Крилосом.

Отже, за наявною інформацією, Комарів був наданий Костькові Головенчичові десь у 1372–1378 рр. Владиславом Опольським, а 1411 року надання підтвердив король Владислав II Ягайло. Натомість невідомі документи про володіння Сапоговым: це село, як і свидригайлове надання, не згадуються в королівському документі 1411 року. Так само немає документальних свідчень про володіння Костем Головенчичем Підгороддям. У світлі цього можна припускати, що акція Свидригайла очевидно мала на меті збільшити володіння галицького православного намісника, приєднавши до Крилоса Підгороддя. Галицька митрополія з кінця XIV ст. не була обсаджена єпископом і нею керували намісники²⁹: це підтверджує й документ 1412 року, в якому фігурує намісник Яків Гричин з Крилоса. Відтак Кость Головенчич, підтверджуючи свої права на Комарів, забезпечував своє володіння і його межі.

Барвінський Б. Кілька документів і заміток до часів вел. князів Свитригайла і Жигимонта Кейстуговича // ЗНТШ. 1913. Т. СХV. Кн. III. С. 5–10.

²⁵ Zbiór dokumentów małopolskich / Wyd. I. Sułkowska-Kuraś i S. Kuraś (далі – ZDM). Wrocław; Warszawa; Kraków etc., 1974. Cz. VI: Dokumenty króla Władysława Jagiełły z lat 1386–1417. S. 342–343. Nr 1758.

²⁶ *Sperka J.* Urzędnicy Władysława Opoleczyka na Rusi (1372–1378) // Społeczeństwo Polski średniowiecznej. Zbiór studiów. Warszawa, 2004. T. X / Red. S. K. Kuczyński. S. 83–102.

²⁷ ZDM. Cz. VI. S. 342–343. Nr 1758: “Donavimusque sibu eam ipsam villam cum omnibus et singulis utilitatibus et cum omnibus graniciebus, que antiquitus villam praefatam concernebant, a villa Pogrodzie ad torrentem dictum Gliniany et ab inde ad tumulum Dupna Mogila nuncupatum super fluvium Lymnicza sicut et a fluvio ipso Lymnicza ad ripam eius utranque iuxta antiquas graniciens una cum torrentibus et molendino ac silvis, campisque, terra quoque mellificata et cum omnibus daciis, penis et quibusvis utilitatibus”.

²⁸ AGAD, MK, sygn. 77, k. 190 v.

²⁹ *Mironowicz A.* Kościół prawosławny w państwie Piastów i Jagiellonów. Białystok, 2003. S. 157.

* * *

Брати Блудницькі, котрі наприкінці 1540-х років віднайшли документ Анджея Цюлка і домоглися його підтвердження королем, очевидно потребували тоді якогось документального свідчення про межі своїх володінь, зокрема Комарева і Сапогова, зі сусідніми маєтками (їх власниками на той час були як православні намісники в Крилосі, так і католицьке духовництво з Галича)³⁰. Недаремно 28 січня 1549 р. король Зигмунт II Август наказав белзькому каштелянові й галицькому старості Миколайові з Сеняви, щоб той не дозволив Арнольфові Блудницькому використовувати врожай (*plonów*) з села Сапогова, оскільки це село належить Яну Гербурту Кукішовському³¹.

Вирішивши позитивно для себе питання про межі Крилоса і Комарева в серпні 1549 р., брати Блудницькі через двадцять років знову представили давні акти, які також стосувалися розмежувань і які мали підтверджувати кордони маєтків. Цього разу йшлося про межі їх родового гнізда: 15 березня 1569 р. Ян і Миколай Блудницькі під час сейму в Любліні отримали від Зигмунта II Августа підтвердження двох документів 1413 року – від 22 травня і 2 серпня (див. *документи 2 і 3*) – про розмежування села Блудники із сусідніми селами³². Зміст й обставини появи цих актів викликають низку питань і застережень.

Згадані два документи відносяться майже до того ж часу, що й розглянутий акт 1412 року, і в них згадуються ті самі особи, що й в акті 1412 року (зокрема в першому з них фігурує знову ж таки галицький староста Анджей Цюлек з Желехова, який був учасником і керівником розмежування Крилоса від Комарева). Але чималі труднощі виникають з ідентифікацією осіб, що названі в обох документах 1413 року – поза вже знайомими “фігурантами” розмежування 1412 року. Зокрема, в документі від 22 травня згадується 23 особи, у тому числі 18 виступають свідками розмежування, і з них 14 осіб не вдається ідентифікувати. У документі від 2 серпня названо 17 осіб, у тому числі 11 свідків, і з них 13 осіб не вдається ідентифікувати (тобто майже усі!). Те саме стосується й урядників, від імені яких нібито здійснювались розмежування в 1413 р. Якщо Ян з Ярощиць (експонент документа від 22 травня), зважаючи на фрагментарність джерельної бази, ще може бути галицьким воєводою, дотепер невідомим історикам, то особа Міклоша Александровича (експонент документа від 2 серпня), зважаючи на посади, котрі він начебто посідав, видається цілком вигаданою. Відтак очевидно, що вже аналіз учасників межового акту дозволяє поставити під сумнів автентичність документа від 2 серпня 1413 р., а документ від 22 травня 1413 р. – вважати щонайменше підозрілим, або й теж сфальсифікованим (ймовірно при їх створенні документ 1412 року слугував за взірць).

---

³⁰ *Peleński J.* Halicz w dziejach sztuki średniowiecznej... Dodatek. S. 196–197 (Dok. II), 198–200 (Dok. IV).

³¹ AGZ. T. X. S. 53. Nr 800; Urzędnicy województwa ruskiego... S. 68. Nr 343.

³² AGAD, MK, sygn. 101, k. 356 v.–357 v., 359–360.

До аналогічних висновків спонукає й огляд змісту обох документів з 1413 р. Якщо акт 1412 року визначав кордон лише на невеликій території між двома населеними пунктами, то два наступні межові акти, що стосувалися меж сіл Блудники і Пугосовці, ареалом розмежування охопили територію аж до ріки Дністер. Також тут більш детально представлено просторові орієнтири кордонів, які, зважаючи на специфіку і загальність назв місцевих топонімів (*Нетеча, Липовий лісок, Чагров, Чагровська дебря, Буковина, Раковець, Гробищи*), важко ідентифікувати як на карті, так і віднайти згадки про них у джерелах. Та й спосіб, в який проводилися ці розмежування, виглядає доволі одностороннім (особливо в останньому документі), що також не свідчить на користь їх автентичності.

Представлення документів Блудницькими саме в 1569 р., тобто у розпал “екзекуційного руху”, коли чимало часу на сеймових засіданнях було присвячено саме справам про землеволодіння (у контексті ревізії прав і “листів” на маєтності), так само викликає підозри. Адже більшість оприлюднених тоді привілеїв, за допомогою яких власники маєтків апелювали до давніх часів, а саме до часів перед запровадженням коронного права на території руських земель у складі Корони Польської, були пізнішими підробками³³ (деякі з них мали анекдотичний характер, як, наприклад, привілей, за допомогою якого Кшиштоф Лясоцький під час ревізії спробував легітимізувати свої “права” на цілу Подільську землю³⁴).

Причини того, чому саме Блудницькі віднайшли й затвердили межовий акт 1412 року, а через двадцять років легітимізували ще два документи про розмежування, один з яких є дуже підозрілим, а другий сфальсифікованим, слід шукати в історії володіння згаданими селами та в генеалогії роду Блудницьких. Щоправда, наявні джерела не дозволяються однозначно відтворити родинні зв’язки між особами, які в XV–XVI ст. писали себе Блудницькими, або з Блудник, і користувалися гербом Топач.

Батьком неодноразово згадуваних братів Арнольфа³⁵, Яна, Фелікса і Пйотра Блудницьких був Пйотр з Блудник – найвідоміший представник роду кінця

³³ Питання фальсифікатів має чималу літературу і не може бути вповні представлено тут, тому наведемо лише кілька прикладів підробки документів. Найбільш відомими є так звані надання Вітовта, в яких фальсифікатори використовували невідповідну титулатуру великого князя литовського. Насамперед це знаний привілей для Василя Карачовського на села Княжа Лука, Глібів, Семяківці, який було представлено під час “ревізії листів” на маєтності Подільського воєводства в 1564 р. та який досить тривалий час вважався, а подекуди й досі приймається оригінальним і використовується в сучасних дослідженнях як істориками, так і мовознавцями. Критику цього документа та історію появи фальсифікатів див.: *Semkowicz W. Nieznane nadania Witolda dla osób prywatnych // Ateneum Wileński. Wilno, 1930. R. VII. Zesz. 3–4. S. 847–849.* Варто відмітити, що суперечки про подібні документи тривали щонайменше до 1569 року.

³⁴ *Biblioteka Książąt Czartoryskich w Krakowie, oddział rękopisów, sygn. 1725/IV, s. 271.*

³⁵ Кам’янецький (1536 р.) і галицький (1553 р.) чашник (*Urzednicy podolscy XIV–XVIII wieku. Spisy / Oprac. E. Janas, W. Kloczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. Kórnik, 1998. S. 58. Nr 140; Urzednicy województwa ruskiego... S. 40. Nr 48*).

XV – першої половини XVI ст. Він зробив показову кар’єру на регіональному рівні, послідовно займаючи уряди галицького гродського судді (1489), підчашого (1498), земського підсудка (1499–1510) і, врешті-решт, земського судді (1510–1537)³⁶. Своїм просуванням П. Блудницький частково завдячував вдалому одруженню з донькою подільського воєводи Анджея Фредра³⁷.

Саме уряднича діяльність Пйотра з Блудник, зокрема в складі місцевих гродського й, особливо, земського судів, могла гарантувати його синам обізнаність у землевласницьких справах, наявність і доступність актових документів з теренів Галицької землі. Не варто також забувати і про судово-канцелярську кар’єру іншого репрезентанта роду Блудницьких з першої половини XVI ст. – Миколая Кончацького з Блудник, галицького войського в 1518–1535 рр. і підсудка в 1519–1535 рр. Він з дружиною Доротою мав доньку Ядвігу, яка була заміжня за Яном Гербуртом з Кукізова й Фельштина (сином Якуба Одновського), і той після одруження отримав дозвіл на викуп Блудників та доживоття на них і на Сапогові³⁸. Справність та обізнаність М. Кончацького в юридичних справах була настільки помітною, що про це згадують у гербовниках XVII–XVIII ст. Причому Шимон Окоцький з Блудницьких лише його називає по імені³⁹, а Каспер Несецький, повторюючи інформацію свого попередника, пригадує ще двох представників роду – черницю Ядвігу Блудницьку (з другої половини XVII ст.) і того ж галицького земського суддю Пйотра⁴⁰.

Завдяки турботі галицького земського судді П. Блудницького про свої і свого роду маєткові права унаочнено перебіг того, як Блудники та інші їх дідичні маєтності стали володінням Блудницьких. Суддя двічі, в 1510 і 1521 рр., домігся підтвердження документа Владислава II Ягайла від 7 листопада 1415 р.: згідно

³⁶ Urzędnicy województwa ruskiego... S. 52, 59, 63. Nr 184, 253, 295.

³⁷ *Matricularum Regni Poloniae Summaria, excussis codicibus, qui in Chartophylacio Maximo Varsoviensi asservantur, contextuit indicesque adiecit Teodorus Wierzbowski* (далі – MRPS). Varsoviae, 1907. Pars II: Iohannis Alberti regis tempora complectens (1491–1501). P. 69. Nr 1104; *Пашии С. Перемышльская шляхта второй половины XIV – начала XVI века. Историко-генеалогическое исследование*. Тюмень, 2001. С. 113; *Herbarz Polski. Cz. I: Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich / Ułożył i wydał A. Boniecki*. Warszawa, 1899. T. I. S. 294.

³⁸ Urzędnicy województwa ruskiego... S. 59, 75. Nr 255, 406; MRPS. 1915. Pars IV: Sigismundi I regis tempora complectens (1507–1548). Vol. 3: Acta vicecancellariorum 1533–1548. P. 147, 243, 248. Nr 20189, 21987, 22073, 22074; *Łaszczwińska O. Ród Herburtów w wiekach średnich // Prace Komisji Historycznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*. Poznań, 1948. T. XIV. Zesz. 4. S. 83–84.

³⁹ “Błudniccy in Pocutia, erant bene possessionati, et milites a bonis Błudniki dicti, sed cum posteritatem solum femineam haberent eorum bona ad diversas transierunt Familias. Nicolaum pertitum in iure nobili, et consequenter ad iudicia et conciliandos amicos eximius vir in districtu Haliciensi” (*Okolski S. Orbis Poloni*. Kraków, 1645. T. III. S. 259).

⁴⁰ “Błudnicki herbu Topacz: o Błudnickich pisze Okolski, że na pokuciu byli possessyonaci, ale gdy męzkiego potomka z nich niestało, fortuna się w insze domy z córkami dostała: wspomina tam Mikołaja Błudnickiego, w prawie koronnem dobrze biegłego, a ja czytam Jadwigę Błudnicką zakonnicę Ś. Benedykta u wszystkich świętych we Lwowie koło roku 1688. Piotr sędzia ziemski Halicki roku 1532. Acta Castr. Halic.” (*Herbarz Polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych i wydany przez Jana Nep. Bobrowicza*. Lipsk, 1839. T. II. S. 170).

з ним галицький вїйт Миколай Квітка (*Nicolao Kwithkonis*) передав свій млин під замкову юрисдикцію, а взамін отримав право на побудову нового млина, яток, строганів та крамниць, очевидно у Галичі, а також село Блудники у володіння⁴¹ (підтвердження цього ж акта 5 грудня 1545 р. отримали й діти Пйотра, згадувані брати Блудницькі⁴²). У 1511 р. П. Блудницький отримав звільнення на десять років від оподаткування села Сапогів⁴³, а в 1522 р. оформив доживоття собі і своїй дружині на Сапогові та Новосілці⁴⁴. 29 грудня 1527 р. на сеймі в Пйотркові галицький земський суддя допросився королівського підтвердження вже згаданого документа Владислава II Ягайла, виданого 14 липня 1411 р. Костеві Головенчичові на володіння Комаревом; тоді текст цього привілея було перекладено з руською мови на латинську (*de sermone ruthenico in latinum translatae*)⁴⁵.

У другій половині 1430-х років у Галицькому земському суді процесувала Барбара з Блудників, дружина галицького вїйта (*Barbara de Bludnyky Advocatissa Haliciensis*). Її сином від першого шлюбу, ймовірно з Никлесом (інакше – Миколаєм Квіткою), міг бути Ян (Іван) з Блудник, також галицький вїйт з 1436 р.⁴⁶ Останній одружився з Анною, донькою Яна (Івана) з Комарева і Маргарити. У 1454 р. Ян з Блудник забезпечив своїй дружині 300 гривень посагу й віна і 50 гривень від її батьків на Сапогові та половині Комарева⁴⁷. Сином Яна й Анни напевно був Пйотр з Комарева і Блудник. Його першою дружиною можливо стала Настазія, донька Федька з Грабовця (у 1465 р. записав їй 50 гривень на половині села Грабовець)⁴⁸. У 1475 р. Пйотр отримав 60 гривень посагу за своєю другою дружиною Барбарою з Кунашова⁴⁹. Відтак можемо стверджувати, що Блудницькі XVI ст. були нащадками галицького вїйта Никлеса (по чоловічій лінії) та Костя Головенчича (по жіночій лінії), як їх спадкоємці володіли Блудниками, Комаревом і Сапоговим, що й обумовило “віднайдення” ними в 1540–1560-х роках трьох проаналізованих документів.

⁴¹ ZDM. Cz. VI. S. 400–404. Nr 1799. Підтверджувальні привілеї для Пйотра Блудницького 1510 і 1521 років див.: MRPS. 1910. Pars IV. Vol. 1: Acta cancellariorum 1507–1548. P. 59, 223. Nr 999, 3906.

⁴² Ibid. P. 433. Nr 7534.

⁴³ Ibid. 1912. Pars IV. Vol. 2: Acta vicecancellariorum 1507–1535. P. 89. Nr 10008.

⁴⁴ Ibid. P. 257. Nr 13134.

⁴⁵ Ibid. P. 368. Nr 15379.

⁴⁶ AGZ. 1887. T. XII: Najdawniejsze zapiski sądów halickich 1435–1475. S. 2. Nr 13; S. 10. Nr 101; S. 15. Nr 131; S. 16. Nr 142 etc.; Herbarz Polski. Uzupełnienia i sprostowania do Części I / Ułożył i wydał A. Boniecki. Warszawa, 1901. Zesz. I. S. 193–194.

⁴⁷ AGZ. T. XII. S. 238. Nr 2749–2751.

⁴⁸ Ibid. S. 301. Nr 3221.

⁴⁹ Ibid. S. 365. Nr 3707.

ДОКУМЕНТИ

№ 1

1412 р., середа. Галич. –

Галицький староста Анджей Цьолек на прохання Якова Гричина і Костя Головенчича розмежує села Крилос і Комарів, що перебувають в їх посіданні

Оригінал: Не виявлено.

Копії: 1. AGAD, MK, sygn. 77, k. 190–191. Документ вписано до королівського трансумпту для братів Арнольфа, Яна, Фелікса та Пйотра Блудницьких у Кракові 31 серпня 1549 р. під заголовком: *Confirmatio l[ite]rarum g[e]n[ero]si olim Andree Cziolok cap[i]t[ane]i Halicien[si] pro parte nobiliu[m] Bludniczkieh*. 2. ЦДІА України у Львові, ф. 9 (Львівський гродський суд), оп. 1, спр. 567, стор. 43–44. Документ вписано до королівського трансумпту від 7 січня 1754 р. під заголовком: *Extractus approbationis graniciorum inter fundos Krylovien[si] a Komarowien[si]*.

Пересту: 1. MRPS. 1919. Pars V: Sigismundi Augusti regis tempora complectens (1548–1572). Vol. 1: Acta cancellariorum 1548–1572. P. 38. Nr 570: *Cracovia, sabbato post Bartholomaei (31 aug.) [1549]. Litterae Andree Cziolko, capitanei Haliciensis, de data in Halicz f. 4 anno 1412, quibus perducuntur granities inter Krzilos et Comarow in causa inter locumtenentem Iacow Hriczin et Constantinum Holowenczicz, ad preces Arnolphi, Nicolai, Ioannis, Foelicis et Petri fratrum germanorum Bludniczkych confirmantur*. 77, 190. 2. AGZ. T. X. S. 4. Nr 50: *W Haliczu 1420 r. Andrzej Ciolek, starosta halicki, ustanawia granice pomiędzy wsiami Krylosem a Komarowem*. C. t. 567 str. 43–44. 3. Ibid. S. 56. Nr 839: *W Krakowie 31 sierpnia 1549 r. Zygmunt August, król, potwierdza dział graniczny pomiędzy wsiami Krylosem i Komarewem dokonany przez Andrzeja Ciolka, starostę halickiego, w r. 1420*. C. t. 567 str. 42–44.

Публікація: *Peleński J. Halicz w dziejach sztuki średniowiecznej...* S. 105–106. Документ надруковано на підставі копії 2, під помилковим 1420 роком і зі скороченнями.

Копія 1

Ia pan Andrzej Cziolko¹ stharostha Haliczky swiatcze y zeznawam, thim moym listem kasdemu dobremu komu thrzeba, kto na then list poyzrzy, abo iey usliszy cztancz, komu thego lista bendzie potrzebisna. Ysz przisedzy przed mye, y przed ziemiany namiesthnik Iacow Hriczin² y z Krilosą³ y s Koszkiem Holowencziczem⁴, iały prosithy nas, abichmy rosiechaly ym ziemią miedzi Krzilosem a miedzi Comarewem⁵: myszmy wyachaly y zyemiany na thy hranicze. Iely sie spierathy miedzi soba. Thedy pan starosta y ziemianie yeli pithacz Jacowa y Krilosan, czym chzczecie vkazacz ysz pothy wasza ziemia ku Krilossu y thakze iely // (k. 190 v.) pytacz Kosstka Holowenczicza. Thedi Iacow Hriczin y z krilossany niemogl nyczim vkazacz yszby bila po thy Kriloska ziemia y Kostko Holowenczicz iał vkazowacz y starczy dobrim y ludzmy, panem Danilem Zaderowieczkiem⁶ czosz odmiana dawal za Holowenczicza dziedzina czo ku Krilosu dano v Kostka wziawzy y z przywileiem⁷. Tedy Hriczin Iacow zmowiwszy sie y z kriloschany, y przilubili, y przizwolili y puscili na pana

Danila ŷ na starcze, a prze tho puszcziel na pana Danila, kiedy dawał Comarow Kostkowŷ poky dal za Hołowieniczica dziedziną. Thedi pan starosta ŷ ziemianie, zopitali pana Danila Zaderewieczskiego: thedi pan Danilo rzekl. Ia pamientham tho, kiedim bil starostą na Haliczu, od xiandza Swidrigaila⁸. Tedi xiandz Swydrigaŷlo, wziął Croliewim⁹ roskazanŷm Kostkową dziedzinę Podhorodzie¹⁰ ŷ ieho bratha Wasska¹¹, y kazal dacz za ŷch dziedzinę Comarowo ŷ Sapohowo¹². Thedi pan Danilo wspomięthal poki dal ku Comarowu, ŷ powiodł granŷczą ŷ z starczŷ na dol Hlimenczem potokie[m]¹³ do Lucwie rzekŷ¹⁴, a na gorę thimze pothokiem Hlimenczem do Solskieŷ drogŷ¹⁵, a pole za rzeką przeciw Comarowu po gorę. Thedismy ŷ z zŷemianŷ wŷachalŷ y dali miedzi nimi granicze, iako pan Danilo wiznal, ŷ stharczŷ ŷ mŷszmŷ kazalŷ pothŷ zacopŷ, al[ia]s kopcze // (k. 191) copacz, y nacziosy cziosacz. A na tho swiadkowie pan Wolczko Peresluzŷcz¹⁶, pan Crecza¹⁷, pan Sandzia Drobisch¹⁸, pan Wassko Teptukowicz¹⁹, pan Kunczer Borschnicz²⁰, pan Mikolaŷ Spicznik²¹, pan Zbrosko²², pan Hanus Thismieniczŷ²³, Michalo Hrabowiczŷ²⁴, Malophieŷ²⁵, Ian Herburthowsŷ²⁶, Nikles woŷth Haliczŷ²⁷, Lowiescha Snopko²⁸, Michal Sŷnakow siestreniecz²⁹, Wasko Schamŷcz³⁰, Soczekiczeniak Manoilo³¹, Wolczko Medinskŷ³², Szurcz Ceczulowsky³³, ŷ ŷnnŷch mnoho dobrich ludzŷ. A ia pan Andrzej Cziolko Starostha Haliczŷ, dawam then swoŷ listh Kosthkowi Hołowienicziczowŷ na swiadectwo pod swą pieczencią. Pisan listh w haliczu we szrodę Latha Bozego narodzenia Thŷsiancz ŷ czterzŷstha ŷ dwanaszcze lath.

Kopія 2

Ja pan Andrzej Ciolko starosta halicki swiadcze y zeznam tym moim listem kazdemu dobremu komu trzeba, kto na ten list poyrzy abo iey usłyszŷ czytanie, komu tego listu będzie potrzebizna. Iż przyszedłszy przed mie y przed ziemiany namiesnik Jacow Hryczyn, y z kryłoszną y z Koszczkiem Chołowieniczycem ielŷ prosyty nas abysmy roziechali im ziemią między Krzyłosem a między Komarewem. Mysmy wyiachali y z ziemiany na te granice. Jeli się spiraty między sobą. Tedy pan starosta y ziemiani jeli pytać Jacowa y kryłosan, czym chcecie ukazać iż poty wasza ziemia ku Kryłosu y takze jeli pytać Kostka Hołowięczyca. Tedy Jacow Hrycin iż kryłoszany niemogł niczym ukazać iż by była poty kryłoska ziemia. I Kostko Hołowięczyc joł ukazywać y starcy dobrimi ludzmi panem Daniłem Zaderewieckiem³⁴ cos odmiano dawał za Hołowieniczycza dziedziną co ku Kryłosu dano a Kostka wziewszy y z przywileiem. Tedy Hryczyn Jacow znowiwszy się y z kryłosany y przylubili y przyzwolili y pusciłŷ na pana Daniła y na starce, a przeto pusciłŷ na pana Daniła kiedy dawał Komarow Kostkowŷ poki dal za Hołowieniczycza dziedziną³⁴. Tedy pan starosta y ziemianie zapytali pana Daniła Zaderewieckiego. Tedy pan Danilo rzekl. Ia pamiętam to kiedym był starostą na Haliczu od xiędza Swidrygaŷla. Tedy xiędz Swidrygaŷlo wziol krolowym roskazanym Kostkową dziedziną Podherodzie y iego brata Waska y kazal dac za ich dziedziną Komarową y Sapochową. Tedy pan Danilo wspomięthal poki dal ku Komorowa y powiodł granice z starcy na dol Hlimencem Potokiem do³⁵ ludzi rzekli a na gore tym że Potokiem. Z Hlimencem do Solskieŷ

drogi, a pole za rzeko przeciwko Komarowa po Gore. Tedysmy y ziemiany wyiechali y dali między niemi granice iako pan Daniło wyznał y starcy y mysmy kazali po ty zakopy, alias kopce kopać y naciosy ciosać. Y na to swiadkowie pan Wołczko Peresłuzyc, pan Kraecza, pan sędzia Drobisch, pan Wasko Teptuchowicz, pan Kimczer Berschnicz, pan Mikołay Spiecznik, pan Zbroszko, pan Hanus Tysminiecki, Mihało // (стор. 44) Hrabowiecki, Malophiey, Jan Herburthowski, Niecles wuyt Halicki, Lowiesko, Snopko, Michał Synakow siostrzeniec, Wasko Syhamycz, Soszekiczemiak, Man[silo], Wolczko Medynski, Surz Czculowski y innych mnoho dobrych ludzi. A ja pan Andrzye Ciołko starosta Halicki dawam ten swoy list Kostkowi Hołowinczycowi na swiadectwo pod swo pieczęcio. Pisan list w Haliczu we srode lata Bozego Narodzenia Tysiąc y Czteresta y Dwadziescia lat.

№ 2

1413 р., травня 22. Галич. –

Ян з Ярощиць за наказом галицького старости Анджея Цьолка розмежовує село Блудники, власність галицького війта Никлеса, і село Пугосовці, що належить Ганушкові Пугосовському

Оригінал: Не виявлено.

Копія: AGAD, MK, sygn. 101, k. 356 v.–357 v. Документ вписано до підтверджувального привілею короля Зигмунта Августа для шляхетних Блудницьких, виставленого під час сейму в Любліні 15 березня 1569 р. під заголовком: *Confirmatio limitum advocatiae Halicien[si]*.

Перекл: MRPS. Pars V. Vol. 1. P. 219. Nr 3851: *In conventu Lublinensi, f. 3 post Oculi (15 mar.) [1569]. Litterae Ioannis de Jaroszicze, datae in Halicz f. 2 post dominicam post Paschae (2 maii) anno 1513 super consignatione limitum inter Pokossowcze et Bludniki ad preces nob. Bludnicki confirmantur. 101, 356.*

Коментар: Дату 22 травня вираховано, виходячи з того, що Великдень 1413 року припав на 23 квітня. Теодор Вежбовський подав дату 2 травня через помилку в річному датуванні документа, адже 1513 року Великодень припав на 27 березня (*Wierzbowski T. Vademecum. Podręcznik dla studjów archiwalnych / Wydanie drugie zmienione i rozszerzone po śmierci autora przez K. Tyszkowskiego i B. Włodarskiego. Lwów; Warszawa, 1926. S. 94, 148*).

Po welenigem moieho pana Andrea pana Czelka³⁶ starosti Haliczkiego Ja Jan y z Jaroszicz³⁷ dziedzicz woiewoda Haliczki szwiadcę to y poznawaią sým swoim listom kazdemu dobremu komo nadobi kto na toi list pozdrit y ты usliszit ieho cztucz, koli budet toho listu komu potrzebizna. Ize szto Niklos woith Haliczki³⁸ uzial rok zawithi y z Hanuskom Puhosowskim³⁹ ku hraniczam mezi Puhosowczy⁴⁰, a mezi Bludniki⁴¹, a toi rok uziali sobi ocz, woczy pered panom Czolkom starostoiu Haliczkim y pered zemliani, a koli toi rok przýiali. Jak pana starostinim prikazanim mezi mý wiechal y z zemlaný na toi rok jakoiesta sobi prilubila y sobu storonu tohdiiesta wiechala na

hroniczi. Woith Nikles wýwil starczý swoi, a Honusko swoi ý spustilýiesmý starczý na misto, tohdý starczy chotili woitowi prýsziehnulý ýze potoli woitowa hranicza. A Hanuskowi starczý nechotili prisziehnuty. Tohdý Hanusko rikl Nikluszowi woithowi. Prisziezi tý sam ize potole twoia zemlia a starczom twoim newiru. Tohdi Nikles woith Haliczki poiehal konem imiwszy od Netecz⁴² po Lipowý Lisok⁴³, od Lipowoho Lisku po perek Czahrowa⁴⁴ Czahrowskoiu debreiu⁴⁵ poperek Bukowiny⁴⁶ czerez Rakowecz⁴⁷ do Hrobýszcz⁴⁸ potole woith odiechal ý prýsziahl tho na hraniczi. A pri thom beli pan sudia Drobisz⁴⁹, pan Korczak⁵⁰, pan Kola⁵¹, pan Kunath Jaroslowski⁵², pan Kuneczia Reboznicz⁵³, pan Mikolai Stpicznik⁵⁴, pan Stiboro Kowaszczinski⁵⁵, Daszko⁵⁶ ziat ieho, Jan Hereburthowski⁵⁷, Stepan Meduski⁵⁸ ý // (k. 357 v.) Lowesza⁵⁹, Andryko⁶⁰ woiewoda Kaluski woith Zýdeczewski⁶¹ ý Czernous⁶², Wolczko Medinski⁶³ et Hane Zudeczeweski⁶⁴ ý Mislicz⁶⁵, Chodeko Zolowenczicz⁶⁶ soczki ý Tuczniak⁶⁷ ý ini dobrý beli ktomu vse ospole. A ia Jan woiewoda Haliczki daiu sý swoi list Niklosowi woitowi na szwiadcztwo pod swoieiu pecziatiu. Pisan list w Haliczu w ponedilok pýatoi nedili po Paschi czislo lith Rozestwa Christowa perwoi tiszeczi lith y u sta lith trinadczieth lithi.

№ 3

1413 р., серпня 2. Галич. –

Міклош Александрович, старостинський намісник, розмежовує село Блудники, власність Мирослава, і село Пугосовці, що належить Олеськові Пукосовичу

Оригінал: Не виявлено.

Копія: AGAD, MK, sygn. 101, k. 359–360. Документ вписано до підтверджувального привілею короля Зигмунта Августа для шляхетних Яна і Миколая Блудницьких, виставленого під час сейму в Любліні 15 березня 1569 р. під заголовком: *Confirmatio limitum villae Pakossowcze*.

Рецест: MRPS. Pars V. Vol. 1. P. 219. Nr 3852: *In conventu Lublinensi, f. 3 post Oculi (15 mar.) [1569]. Litterae Nicolai Alexandrowicz datae in Halicz f. 4 in vigilia Iliae (?) anno 1513 (?) super limitatione villae Pokosowcze ad preces Ioannis et Nicolai Bludnicki confirmantur. 101, 359.*

Коментар: 2 серпня в 1413 р. припадає на середу (*Wierzbowski T. Vademecum... S. 149*). Наше твердження про неавтентичність цього документа ґрунтується на наступних аргументах. Зворот “тримав королівщину” (*korolewscziznu derzal*), хоч за сенсом і міг би вживатися на початку XV ст., більш притаманний іншій епосі. Використання в тексті формули “ý so szienozatmi, ý so lisczom ý z haý, ý z dubrowami, czo lezi zo wszemi uzitký szto nini kasut ý potom mohut býti” може свідчити про те, що писар мав в якості зразка якийсь привілей на володіння, для яких така клаузула була типовою. Можливо, навіть, використано документ 1415 року для галицького вїйта Миколая Квітки, яким король Владислав II Ягайло серед іншого надає йому у володіння село Блудники (ZDM. Cz. VI. S. 402. Nr 1799). Варто зазначити, що подібна формула зустрічається в руських документах другої половини XIV ст., як, наприклад, в акті

продажу Каленникова монастиря і церкви Успіння Богородиці (1378 р., Перемишль), але в цьому випадку йдеться не про розподіл / розмежування землеволодінь, а про зміну їх власника (*Розов В. Українські грамоти. Т. I. № 13. С. 25–26*). Згадка в документі про уряд бургграфія, тоді як в *документі 2* у цей час згадується воєвода галицький, виглядає для 1413 року завчасним. Адже ще в 1435 р. у судовій записці від 12 вересня серед свідків у Галицькому земському суді фігурує *Zaludz Wojuwoda* (AGZ. Т. XII. S. 1. № 1). Також у документі як свідок зазначений галицький вїйт Марчко, натомість у *документах 1 і 2* як посідач цього уряду виступає Никлес (Миколай): він вїйтував у Галичі щонайменше до 29 червня 1427 р., коли брав участь у присязі галицької шляхти (див. *примітку 27*).

Wymię Oicza y Syna, y Szwiętego Ducha amin. Szwidocznu budet kazdomu, kto toli naszeo list usozdrit, a ze szwidomo mni panu Mikluszowi Alexandrowiczu⁶⁸ starostino namieszniku woiewodi // (*k. 359 v.*) Lwowskomu y Haliczkomu oze prziszodzi muzowe spasczenie zalowali na pana Mirosława⁶⁹ sczobõ on korolewsciznu derzal pod soboiu. Tohdõ osz ia pan Miklos starostin namiesznik poslaliesmõ swoieho burgrabiu pana Michala⁷⁰ zo zemlanõ, by rosprawil mezi nimi totu ziemliu. Tohdi burgrabia Michal iechal so zemlanõ na tot wõjezd. Tohdi oiczicz toho szila Szowczow⁷¹ szto panu Mirosławu swoiu wãthninu prodal na imię Olesko Pukosowicz⁷² y zostanemi ludmi wõwiel zemlu sczo ku Pokosowczom⁷³ Panu Mirosławu od Bludnik⁷⁴ hranicza po Lipowy Lisok⁷⁵ y po pothok. A them pothokom o lis wsamoiu Czew, a od Czeczwe⁷⁶ prostõ ku Dnistru⁷⁷ k Haniewicz brodisczu⁷⁸, k Haniewicz Dworu⁷⁹ to wõwiel Woęcich⁸⁰ sso starozitnimi ludmi totu zemliu y so szienozatmi, y so lisczom y z haõ, y z dubrowami, czo lezi zo wszemi uzitkõ szto nini kasut y potom mohut bõti. A pokole tõ to hraniczõ potok imyę pan Mirosław y szlid prõmatõ y odhoniõ pokole iemu tot Wotczich wõwiel staremi ludmi, potole pana Mirosławowe uwiki y ditõ ioho y bliznihi ioho. A natho szwiadczi pan Michal burgrabia Haliczki, pan Indrich Zachwoski⁸¹, pan Kola⁸², pan Knisz⁸³, pan Condrat⁸⁴, pan woith Haliczki Marczko⁸⁵, pan Drobisz⁸⁶ Scheten Ołowicz⁸⁷, Waszko Holowencicz⁸⁸, Ihnat Krehowicz mithropolith namiesznik⁸⁹, Chodor Poczuly⁹⁰ Chmiel Lupko⁹¹. A nato szwidocztwo dalismõ panu Mirosławowi list swoi pieczatõ swoi na twerdost, a pisan list w Haliczu w seredu na kanoni szwietocho Illõ dnie. A pisał Iwan diak Misliczki pisar u wieki amin w lith rozecztwo Christowa perwaia tiscziacza lith y u sta lith trzinaczet lith.

ПРИМІТКИ

¹ *Анджей Цюлек з Желехова*. Галицький староста в 1412 р.: про його урядування в Галичі довідуємося з королівського привілею на село Березів, виданого у Львові 1 листопада 1412 р. для коломийського вїйта Миколая Фравенстетера (*Frawensteter*): серед свідків цього документа фігурує Анджей Цюлек (*Andrea Cziolek capitaneo Haliciensis*) (ZDM. Cz. VI. S. 357. Nr 1770). Галицьке староство отримав, вочевидь, за участь на чолі надвірної хоругви в битві під Грюнвальдом (*Piotrowicz K. Andrzej Ciołek // Polski Słownik Biograficzny. Kraków, 1938. Т. IV. S. 77–78*). Пізніше

сандомирський стольник (1420–1421), підкоморій (1422–1436), староста (1425–1429) та великопольський генеральний староста (1434–1436) (Urządnicy województwa ruskiego... S. 66. Nr 328; Urządnicy małopolscy XII–XV wieku. Spisy / Oprac. J. Kurtyka, T. Nowakowski, F. Sikora etc. Wrocław; Warszawa; Kraków, 1990. S. 195, 217, 302. Nr 842, 948, 1386; Urządnicy wielkopolscy XII–XV wieku. Spisy / Oprac. M. Bielińska, A. Gašiorowski, J. Łojko. Wrocław; Warszawa; Kraków etc., 1985. S. 173. Nr 624). Помер близько 1448 року.

² *Яків Гричин* – намісник галицького єпископства в Крилосі, на місті стародавнього Галича.

³ *Крилос* – нині село Крилос Галицького району Івано-Франківської області, за 6 км на південний захід від Галича. Власне тут розташовувався давній Галич.

⁴ *Кость Головеннич*. Фігурує серед свідків документа галицького старости Пйотра з Харбіновиць від 24 серпня 1401 р., виданого в Галичі щодо межової суперечки між Васьком Мошеничем і Конрадом Боршничем (*Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 66. № 36*). 14 липня 1411 р. король Владислав II Ягайло підтвердив Костькові Головенничові володіння селом Комарів, наданого йому князем Владиславом Опольським (документ опубліковано в: ZDM. Cz. VI. Nr 1758. S. 342–343; перести: MRPS. Pars IV. Vol. 3. P. 373. Supplementum. Nr 487; Vol. 2. P. 368. Nr 15379).

⁵ *Комарів* – село на річці Луква, за 3 км на південний захід від Крилосу.

⁶ *Данило Дажбогович Задевицький*. У джерелах згадується від 1371 р., коли 8 жовтня в Бечу королева Ельжбета підтвердила його права на маєток Задевицькі (Kodeks dyplomatyczny Małopolski / Wyd. F. Piekosiński. Kraków, 1887. T. III: 1333–1386. Nr DCCCXLIV. S. 254–255; *Wyrostek L. Ród Dragów-Sasów... S. 77*). Дещо пізніше, вірогідно в грудні 1375 р. (Л. Виростек подає лише 1375 рік, місяць подаємо з огляду на надання для Васька Тептюковича і Нічка Сланча, які мали місце у Львові в першій половині грудня), права на цей маєток з приналежними селами йому підтвердив князь Владислав Опольський, також надавши Жидачівську волость (*Wyrostek L. Ród Dragów-Sasów... S. 78; Sperka J. Otoczenie Władysława Opolczyka w latach 1370–1401. Studium o elicie władzy w relacjach z monarchą. Katowice, 2006. S. 90, 296, 340*). На думку Тадеуша Трайдоса, родина Данила Дажбоговича швидко рутенізувалася, про що свідчить формула “зем’янин наш землі руської” в привілеї Владислава II Ягайла (*Trajdos T. Kościół katolicki na ziemiach ruskich Korony i Litwy za panowania Władysława Jagiełły (1386–1434). Wrocław; Warszawa; Kraków etc., 1983. T. I. S. 278–279*). Отримав за службу від Владислава II Ягайла низку сіл у Галицькій і Жидачівській волостях 29 червня 1394 р. (Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie / Pod kierownictwem Z. L. Radziwińskiego przy współudziale P. Skobielskiego i B. Gorczaka. Lwów, 1887. T. I: 1366–1506. Nr XVIII. S. 17; *Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 53–54. № 29; Szelińska W., Tomaszewicz J. Katalog dokumentów pergaminowych Biblioteki Czartoryskich w Krakowie. Kraków, 1975. Cz. I: Dokumenty z lat 1148–1506. Nr 274. S. 117*). Був свідком наступних актів: королівського документа, виданого в Глинянах 4 жовтня 1395 р., про надання села Крушельниці королівським “вірним слугам” Іванові та Дем’янові (Dodatek tygodniowy przy Gazecie Lwowskiej. Lwów, 1857. Nr 40: 3 października. S. 166; ZDM. Cz. VI. S. 133. Nr 1609); межового акту старости Руської землі Яна Тарновського 23 квітня 1400 р. (*Купчинський О. Забуті та невідомі староукраїнські грамоти... С. 349 [№ 7]*); розмежувального документа князя Федора Любартовича між Татомиром Балицьким та Івашком Дідушицьким 20 вересня 1413 р. (*Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 83. № 45*); ерекційного документа 1415 року намісника Жидачова князя Свидригайла, котрим той зафундував костел у цьому місті (AGZ. T. II. S. 65. Nr XXXIX; *Tylus S. Fundacje kościołów parafialnych... S. 243–244*). Приймав участь у встановленні князем Федором Любартовичем меж між землями Іваська Дідошицького та Федора Чолганського в Галицькій землі 15 серпня 1412 р. (*Купчинський О. Забуті та невідомі староукраїнські грамоти... С. 351 [№ 9]*) та в суперечці стосовно міста Тичина і Заліської волості між королем Владиславом II Ягайлом та Ядвігою Пилецькою в Медиці 19 жовтня 1404 р. (*Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 70. № 38*). На думку Л. Виростка, Данило був серед учасників битви під Грюнвальдом: поміж них Ян Длугош назвав якогось *Danilka de Russia* (*Wyrostek L. Ród Dragów-Sasów... S. 79*). Князь Федір Любартович у Жидачеві 17 грудня 1411 р. розмежував маєтки Данила Дажбоговича Задевицького та братів Облазницьких (*Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 77–80. № 43; AGZ. 1872. T. III. S. 164–166. Nr LXXXIV [з датою 6 січня 1411 р.]*), а 29 червня

1411 р. – вирішував суперечку Татумира Берича Струтинського і Данила Задеревицького й Рожнятинського про межі між Струтином та Рожнятином (MRPS. Pars IV. Vol. 1. P. 137. Nr 2350; Vol. 3. P. 373. Supplementum. Nr 486). Данило Дажбогович Задеревицький вірогідно помер після 22 квітня 1424 або 1427 р., коли в якості жидачівського старости (*litterae russiae Danielis Capitanei Zidaczoviensi*) уклав у Голині тестамент руською мовою для вдови власника села Катерини зі Сваричова (*Wyrostek L. Ród Dragów-Sasów...* S. 89 [з датою 1424 рік, запозиченою з “Тек Нарушевича”]; AGAD, Archiwum Zamoyskich, sygn. 32, s. 28, 138, 605; *Halecki O. Z Jana Zamoyskiego Inwentarza Archiwum Koronnego. Materiały do dziejów Rusi i Litwy w XV wieku. Kraków, 1917. S. 13 [з датою 1427 рік]*).

⁷ Привілей для Костя Головенчича, який, виходячи з документа, від імені Свидригайла видав староста Данило Задеревицький, не виявлено.

⁸ *Свидригайло* (*1373 † 10 лютого 1452), молодший син великого князя литовського Ольгерда і брат короля Владислава II Ягайла (*Tegowski J. Pierwsze pokolenia Giedyminowiczów. Poznań, Wrocław, 1999. S. 155–160; Wdowiszewski Z. Genealogia Jagiellonów i Domu Wazów w Polsce. Kraków, 2005. S. 45–47*).

⁹ *Король*. Тут мається на увазі Владислав II Ягайло (*1351 † 31 травня 1434), син великого князя литовського Ольгерда, від 1386 р. – король польський (*Wdowiszewski Z. Genealogia Jagiellonów...* S. 39. Tab. II, III; *Krzyżanikowa J., Ochmański J. Władysław II Jagiełło. Wrocław; Warszawa; Kraków, 2006*).

¹⁰ *Підгороддя*. Частина Крилоса разом із Соколом (Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich / Pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego. Warszawa, 1883. T. IV. S. 747). Згадується в документі Владислава II Ягайла 1411 року для Костя Головенчича (ZDM. Cz. VI. S. 343. Nr 1758).

¹¹ *Васько Головенчич*. Брат Костя Головенчича.

¹² *Сапогів (Sanagiv)*. Село на лівому березі річки Луква за 16 км на південний захід від Галича (Słownik geograficzny Królestwa Polskiego... 1889. T. X. S. 303–304).

¹³ *Глименців потік*. Очевидно струмок, правий доплив річки Луква. Згадується в документі Владислава II Ягайла 1411 року для Костя Головенчича як *torrentem dictum Gliniany* (ZDM. Cz. VI. S. 343. Nr 1758).

¹⁴ *Луква річка*. Правий доплив Дністра.

¹⁵ *Сольська дорога*. На думку Ю. Пеленського, дорога, яка проходила вздовж річки Луква до міста Калущ (*Peleński J. Halicz w dziejach sztuki średniowiecznej...* S. 106).

¹⁶ *Волчко Переслужиць*. Галицький староста в січні 1411 р. (Urzednicy województwa ruskiego... S. 66. Nr 328), саме в такій якості (*Wolczkone alias Przeczsluzicz Capitaneo Haliciensis*) згадується серед свідків документів віслицького каштеляна і львівського старости Флоріана з Коритниці 3 січня 1411 р. (AGZ. 1873. T. IV. S. 77, 78. Nr XXIV, XXV). Був свідком наступних актів: межового акту старости Руської землі Яна Тарновського 23 квітня 1400 р. (*Купчинський О. Забуті та невідомі староукраїнські грамоти...* С. 349 [№ 7]); угоди, завіреної львівським старостою Флоріаном з Коритниці 9 лютого 1407 р. у Львові, щодо суперечки між Олюхною, вдовою Федорка, і Клусем та його сином Миколаєм з Вижнян стосовно маєтків Вижняни, Полухів і Розвожани у Львівському повіті (Katalog dokumentów pergaminowych ze zbiorów Tomasza Niewodniczańskiego w Bitburgu / Oprac. J. Tomaszewicz i M. Zdanek; red. W. Bukowski. Kraków, 2004. S. 19. Nr 40); документа львівського старости Флоріана з Коритниці (виданого між 14 і 20 грудня 1407 р.) про продаж Станіславом із Зубрі своєї частини цього села Янові із Зубрі за 80 кіп грошей (AGZ. T. IV. S. 70. Nr XIX); королівського привілея від 26 березня 1410 р. для Грицька Кирдейовича на села Кормильче і Ходиківці в Кам'янецькому повіті Подільської землі (*Грушевський М. Матеріали до історії суспільно-політичних і економічних відносин Західної України. Серія перша (ч. 1–80) (1361–1530) // Грушевський М. Твори: У 50-ти томах. Львів, 2005. Т. 7. Серія: Історичні студії та розвідки (1900–1906). С. 157. № XIV*); старостинського документа Івана Сремського про продаж Глібом Дядковичем лісу й Романівської дубрави пану Григорію 23 червня 1413 р. (*Молдован А. М. Пять новонайденных украинских грамот конца XIV – начала XV в. // Лингвистическое источниковедение*

и история русского языка. Москва, 2000. С. 272; Katalog dokumentów pergaminowych ze zbiorów Tomasza Niewodniczańskiego... Nr 46. S. 21); акту продажу Махном Узвертовським села Узвартово Яхнові Кийському 4 квітня 1414 р. у Львові (Materiały archiwalne wycięte głównie z Metryki Litewskiej od 1348 do 1607 roku / Wyd. A. Prochaska. Lwów, 1890. Nr 31. S. 22; *Розов В.* Українські грамоти. Т. I. С. 85. № 46). Також, будучи записаний як Волчко Рогатинський (*Volczkone Rohatinski*), засвідчив документ Владислава II Ягайла (виданий у Городку 12 (?) червня 1416 р.), яким король забезпечував попівство в Страдчі (AGZ. Т. III. Nr LXXXVII. S. 170.). Брав участь у суперечці стосовно міста Тичина і Заліської волості між королем Владиславом II Ягайлом та Ядвігою Пілецькою в Медиці 19 жовтня 1404 р. (*Розов В.* Українські грамоти. Т. I. С. 70. № 38) та у встановленні князем Федором Любартовичем меж між землями Іваська Дідошицького та Федора Чолганського в Галицькій землі 15 серпня 1412 р. (*Купчинський О.* Забуті та невідомі староукраїнські грамоти... С. 351–352 [№ 9]). 14 серпня 1415 р. у Львові Волчко Переслужич Рогатинський перевів своє село Філіповичі на міське право і назвав його Рогатин (AGAD, Zbiór dokumentów pergaminowych, sygn. 4775; Materiały archiwalne wycięte głównie z Metryki Litewskiej... S. 22–24. Nr 32), а 27 травня 1419 р. продав вйтівство в ньому Петру Липницькому за 300 кіп львівських полугрошків (AGAD, Zbiór dokumentów pergaminowych, syng. 4686; Materiały archiwalne wycięte głównie z Metryki Litewskiej... S. 26–30. Nr 36; *Пташицкий С. Л.* Описание книг и актов Литовской метрики. Санкт-Петербург, 1887. С. 223. № 109); обидва документи скріплено печаткою Волчка з чорного воску із зображенням герба Адбанк.

¹⁷ *Креча.* В інших документах ця особа не згадується.

¹⁸ *Дробиш суддя.* Як “пан Дробиш” згадується серед свідків документа галицького старости Пйотра з Харбіновиць від 24 серпня 1401 р., виданого в Галичі щодо межової суперечки між Васьком Мошеничем і Конрадом Боршничем (*Розов В.* Українські грамоти. Т. I. С. 66. № 36), а як “пан суддя Дробиш” – серед свідків документа галицького старости Яна зі Щекоцін, виданого в Галичі в 1409 р., про продаж Філею Мяковичем села Тростянець (Тристянець) Колі з Далейова (Там само. С. 74. № 40). Можливо його сини Прокіп і Пашко Дробишевичі присягнули на вірність майбутньому королю в складі шляхти Галицького повіту 28 червня 1427 р. в Галичі (*Halecki O. Z Jana Zamoyskiego Inwentarza Archiwum Koronnego... S. 40*)

¹⁹ *Тептюкович Васько.* Належав до роду Корчаків. 9 грудня 1375 р. у Львові отримав від князя Владислава Опольського села Стрильче, Вержбїж та Микитинці на ленному праві (AGZ. 1875. T. V. S. 12–13. Nr X). Був свідком наступних актів: документів князя Владислава Опольського для Нічка Сланча від 13 грудня 1375 р. (Ibid. Т. II. S. 9. Nr 6 [як *Waskone de Tepkowicz*]) і для Данила Задревичьського з грудня 1375 р. (*Wyrostek L. Ród Dragów-Sasów... S. 78*); акту купівлі Ходком Лойовичем села Розворяни у Клішка Ягольниковича 17 березня 1382 р. (*Молдован А. М.* Пять новонайденных украинских грамот... С. 263; Katalog dokumentów pergaminowych ze zbiorów Tomasza Niewodniczańskiego... S. 8–9. Nr 17); привілея короля Владислава II Ягайла, виданого 28 серпня 1393 р. у Медиці, для Клементія Драгомировича на село Унятичі (ZDM. Cz. VI. S. 110. Nr 1592); документа галицького старости Пйотра з Харбіновиць від 24 серпня 1401 р., виданого в Галичі щодо межової суперечки між Васьком Мошеничем і Конрадом Боршничем (*Розов В.* Українські грамоти. Т. I. С. 66. № 36); документа львівського бургграфа Куната, виданого 1406 року у Львові, яким засвідчено продаж Глібом Дядковичем з Романова за 80 кіп руських грошей села Куровець Клусові з Вижнян (Katalog dokumentów pergaminowych ze zbiorów Tomasza Niewodniczańskiego... S. 18. Nr 39); угоди, завірної львівським старостою Флоріаном з Коритниці 9 лютого 1407 р. у Львові, щодо суперечки між Олюхною, вдовою Федорка, і Клусем та його сином Миколаєм з Вижнян стосовно маєтків Вижняни, Полухів і Розвожани у Львівському повіті (Ibid. S. 19. Nr 40); документа галицького старости Яна зі Щекоцін, виданого в Галичі в 1409 р. (між 11 серпня і 30 вересня) для підтвердження продажу Філею Мяковичем села Тростянець (Тристянець) Колі з Далейова (Dodatek tygodniowy przy Gazecie Lwowskiej. 1857. Nr 39: 26 września. S. 162; *Розов В.* Українські грамоти. Т. I. С. 73–74. № 40); документа руського старости Флоріана з Коритинці від 2 вересня 1409 р., котрим той засвідчив продаж Яном Сихівським свого села Сихів за 50 кіп грошей Пйотрові з Харбіновиць (AGZ. Т. IV. S. 76. Nr XXIII). Брав участь у суперечці стосовно міста Тичина

і Заліської волості між королем Владиславом II Ягайлом та Ядвігою Пілецькою в Медиці 19 жовтня 1404 р. (Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 70. № 38). Помер перед 22 вересня 1417 р. Біограму Васька Тептюковича див.: *Sperka J. Otoczenie Władysława Opolczyka...* S. 340–342.

²⁰ *Кунцер Боршнич*. Рід Боршничів мав саксонське походження: за свідченням Я. Длугоша вони отримали від Владислава II Ягайла маєтності біля Тлумача (*Sperka J. Otoczenie Władysława Opolczyka...* S. 203–204). 23 серпня 1401 р. у Галичі галицький і сьнятинський староста Пйотр з Харбіновиць розсудив межову суперечку між Конрадом Боршничем і Васьком Мошенничем (Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 66. № 36). 1 січня 1419 р. Спичник з Большова разом з Осташком Давидовським розмежували села Кутищі, маєток Ігната, і Полагичі, маєток Кунцера (AGAD, Zbiór dokumentów pergaminowych, sygn. 6106; Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 90–91. № 49). “Пан Кунцер” засвідчив документ галицького старости Міхала з Бучача, виданий у Галичі в 1424 р., про продаж Ходком Головенничем половини села Переросли своєму брату Жюргу Переросльському (Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 106. № 57). Кунцер Боршнич присягнув на вірність майбутньому королю в складі шляхти Галицького повіту 28 червня 1427 р. в Галичі; разом з ним присягнули Франциск, Ян і Урбан з Буковні Боршничі (*Halecki O. Z Jana Zamoyskiego Inwentarza Archiwum Koronnego...* S. 40). Докладніше про родину Боршничів див.: *Jurek T. Obce gycerstwo na Śląsku do połowy XIV wieku. Poznań, 1998. S. 207–209; Sękowski R. Udział gycerstwa śląskiego w rządach i kolonizacji Rusi Czerwonej przez Władysława Opolczyka – problemy genealogiczne i rozeznanie wstępne // Władysław Opolczyk jakiego nie znamy. Próba oceny w sześćsetlecie śmierci / Red. A. Pobóg-Lenartowicz. Opole, 2001. S. 127–128.*

²¹ *Миколай Спичник*. Миколай Спичник з Большова (*Nicolao Spicznik de Bolszow*) був свідком наступних актів: документа галицького старости Пйотра з Харбіновець, виданого 8 березня 1402 р. у Галичі, про те, що Агнешка, вдова галицького міщанина Павла Шекирки, подарувала своє село Малий Большов галицькому архієпископові Якубові (AGZ. Т. II. S. 48. Nr XXVIII); документа галицького старости Яна зі Щекоцін, виданого в Галичі в 1409 р., про продаж Філею Мяковичем села Тростянець (Трисянець) Колі з Далеюва (Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 74. № 40); документа галицького старости Міхала з Бучача, виданого в Галичі в 1424 р., про продаж Ходком Головенничем половини села Переросли своєму брату Жюргу Переросльському (Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 106. № 57). Також, вочевидь, саме він – в акті фігурує як “Миколай Ск... з Большова” (*Nicolao Sc... in Bolschow*) – був свідком документа львівського архієпископа Яна, виданого в Канкольніках 2 липня 1427 р., про фундацію і забезпечення парафіяльного костелу в Далеюві Яном Колею з Далеюва (AGZ. Т. II. S. 81. Nr XLVII). 1 січня 1419 р. Спичник з Большова разом з Осташком Давидовським розмежували села Кутищі, маєток Ігната, і Полагичі, маєток Кунцера (AGAD, Zbiór dokumentów pergaminowych, sygn. 6106; Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 90–91. № 49). Не жив у 1436 р., коли згадуються Катерина Спичникова, вдова померлого галицького судді Спичника, та їх син Ян (Іван) (AGZ. Т. XII. S. 7. Nr 72).

²² *Збросько*. В інших документах ця особа не згадується.

²³ *Ганусь Тисминицький*. У джерелах останньої чверті XIV – першої третини XV ст. згадуються кілька Тисминицьких. 10 жовтня 1377 р. князь Владислав Опольський надав у дідичне володіння якомусь Мирославу, своєму слугі, села Тисминичани і Волосів (MRPS. Pars IV. Vol. 3. P. 360. Supplementum. Nr 290). 22 листопада 1417 р. у Кракові король Владислав II Ягайло надав міське право селу Стрелиці (нині Старі Стрелиці) у Жидачівському повіті, яким володіли брати Васько та Прокіп з Тисминиці (AGAD, Zbiór dokumentów pergaminowych, syng. 4685; Materiały archiwalne wyjęte głównie z Metryki Litewskiej... S. 24–26. Nr 36; *Пташицький С. Л.* Описание книг и актов Литовской метрики. С. 223. № 108). Васюта з Тисминиці (*Vassuta de Tismienicz*) присягнув на вірність майбутньому королю в складі шляхти Галицького повіту 28 червня 1427 р. в Галичі (*Halecki O. Z Jana Zamoyskiego Inwentarza Archiwum Koronnego...* S. 38, 40).

²⁴ *Михайло Грабовецький*. Власник села Грабовець: 24 травня 1404 р. в Галичі галицький староста Пйотр Влодкович з Харбіновиць розмежував цей маєток і маєток Тисмянчани, яким володів Петраш Пиликович (Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 67–68. № 37). Був свідком наступних актів: документа галицького старости Пйотра з Харбіновиць від 24 серпня 1401 р.,

виданого в Галичі щодо межової суперечки між Васьком Мошеничем і Конрадом Боршничем (Там само. С. 66. № 36); документа галицького старости Яна зі Щекоцін, виданого в Галичі в 1409 р., про продаж Філею Мяковичем села Тростянець (Тристянець) Колі з Далеюва (Там само. С. 74. № 40); підтверджувального документа галицького старости Міхала з Бучача, виданого в Галичі 15 серпня 1418 р., про обмін маєтками між Іваном Тучняком і Маргаритою Росовою (Там само. С. 89. № 48); документа того ж старости, виданого в Галичі в 1424 р., про продаж Ходком Головенничем половини села Переросли своєму брату Жюргу Переросльському (Там само. С. 106. № 57).

²⁵ *Малофей*. “Пан Малофей” згадується серед свідків документа галицького старости Яна зі Щекоцін, виданого в Галичі в 1409 р., про продаж Філею Мяковичем села Тростянець (Тристянець) Колі з Далеюва (Там само. С. 74. № 40) і розмежувального документа князя Федора Любартовича між Татомиром Балицьким та Івашком Дідушицьким 20 вересня 1413 р. (Там само. С. 83. № 45).

²⁶ *Ян Гербуртовський*. “Пан Яцко Гарбортовский” фігурує серед свідків документа галицького старости Пйотра з Харбіновиць від 24 серпня 1401 р., виданого в Галичі щодо межової суперечки між Васьком Мошеничем і Конрадом Боршничем (Там само. С. 66. № 36). На думку Романа Сенковського, напевно чи він був членом роду Гербуртів з Фульштина (*Sękowski R. Udział gycerstwa śląskiego...* S. 130).

²⁷ *Никлес, галицький вїйт*. 7 листопада 1415 р. Владислав II Ягайло видав привілей для галицького вїйта Миколая Квітки (*Nicolao Kwithkonis*). У ньому король наказав приєднати до Галицького замку млин, що належав вїйтові, натомість дозволив останньому збудувати інший млин, торгівельні ятки та комори і надав село Блудники. Цей документ відомий з трансумптів 1510, 1521 та 1545 років, виданих королівською канцелярією на прохання представників роду Блудницьких (*ZDM. Cz. VI. S. 400–404. Nr 1799; MRPS. Pars IV. Vol. 3. P. 375. Supplementum. Nr 514*). Никлес був свідком підтверджувального документа галицького старости Міхала з Бучача, виданого в Галичі 15 серпня 1418 р., про обмін маєтками між Іваном Тучняком і Маргаритою Росовою (*Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 89. № 48*). 29 червня 1427 р. Миколай, галицький вїйт (*Nicolai advocati de Halycz*), разом зі шляхти руських повітів у Галичі склав присягу на вірність синам Владислава II Ягайла (*Halecki O. Z Jana Zamoyskiego Inwentarza Archiwum Koronnego...* S. 48). Вірогідно не жив у 1435 р.: 24 жовтня Барбара з Блудників, його вдова (*Advocatissa Haliciensis*), процесувала в Галицькому земському суді (*AGZ. T. XII. S. 2. Nr 13, 16*).

²⁸ *Ловеша Снопко*. “Пан Снопко” засвідчив документ галицького старости Пйотра з Харбіновиць від 24 серпня 1401 р., виданого в Галичі щодо межової суперечки між Васьком Мошеничем і Конрадом Боршничем (*Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 66. № 36*). Якийсь Петро Снопек з Куначова (*Petro Sнопек de Kunaczow*) фігурує серед свідків документа того ж галицького старости, виданого 8 березня 1402 р. у Галичі, про те, що Агнешка, вдова галицького міщанина Павла Шекирки, подарувала своє село Малий Большов галицькому архієпископові Якубові (*AGZ. T. II. S. 48. Nr XXVIII*).

²⁹ *Міхал Синяков*. В інших документах ця особа не згадується.

³⁰ *Васько Шамич*. В інших документах ця особа не згадується.

³¹ *Манойло Сочекічєняк*. В інших документах ця особа не згадується.

³² *Волчко Мединський*. Свідок підтверджувального документа галицького старости Міхала з Бучача, виданого в Галичі 15 серпня 1418 р., про обмін маєтками між Іваном Тучняком і Маргаритою Росовою (*Розов В. Українські грамоти. Т. I. С. 89. № 48*).

³³ *Шурч Чечуловський*. Дзюрдзь з Чучилова (*Dziurdz de Czuczilow*) присягнув на вірність майбутньому королю в складі шляхти Галицького повіту 28 червня 1427 р. в Галичі (*Halecki O. Z Jana Zamoyskiego Inwentarza Archiwum Koronnego...* S. 41).

³⁴ Цей фрагмент у публікації Ю. Пеленського пропущено.

³⁵ У публікації Ю. Пеленського після слова *do* додано *tego mieysca, gdzie*.

³⁶ Див. примітку 1.

³⁷ *Ян з Ярощиць (Ярошиць)*. Особу не ідентифіковано.

³⁸ Див. примітку 27.

³⁹ *Ганушко Пугосовський*. Особу не ідентифіковано.

⁴⁰ *Пугосовці*. Нині село Пукасовці за 7,5 км на захід від Галича.

⁴¹ *Блудники*. Нині село Блудники за 9 км на захід від Галича, над річкою Ломниця.

⁴² *Нетеча*. Місцевий топонім.

⁴³ *Липовий лісок*. Місцевий топонім.

⁴⁴ *Чагров*. Місцевий топонім.

⁴⁵ *Чагровська дебря*. Місцевий топонім.

⁴⁶ *Буковина*. Місцевий топонім.

⁴⁷ *Раковець*. Місцевий топонім.

⁴⁸ *Гробищі*. Місцевий топонім.

⁴⁹ Див. примітку 18.

⁵⁰ *Пан Корчак*. Якийсь пан Корсак 4 квітня 1414 р. у Львові засвідчив акт продажу Махном Узвертовським села Узвартово Яхнові Кийському (Materiały archiwalne wujęte głównie z Metryki Litewskiej... S. 22. Nr 31; *Розов В.* Українські грамоти. Т. I. С. 85. № 46).

⁵¹ *Пан Коля*. Можливо представник роду з Далейова.

⁵² *Кунат Ярославський*. Особу не ідентифіковано.

⁵³ *Кунеча Ребочнич*. Особу не ідентифіковано.

⁵⁴ Див. примітку 21.

⁵⁵ *Сцибор Ковашичинський*. Особу не ідентифіковано.

⁵⁶ *Дашко зять Сцибора Ковашичинського*. Особу не ідентифіковано.

⁵⁷ Див. примітку 26.

⁵⁸ *Степан Медуський*. Особу не ідентифіковано.

⁵⁹ *Ловеша*. Можливо Ловеша Снопко. Див. примітку 28.

⁶⁰ *Андрійко калуський воевода*. Особу не ідентифіковано.

⁶¹ *Жидачівський вїт*. Особу не ідентифіковано.

⁶² *Черноус*. Особу не ідентифіковано.

⁶³ Див. примітку 32.

⁶⁴ *Ганусь Жидачівський*. Особу не ідентифіковано.

⁶⁵ *Мислич*. Особу не ідентифіковано.

⁶⁶ *Ходко Золовенчич (Головенчич) соцький*. У 1424 р. в Галичі галицький староста Міхал з Бучача видав документ, яким підтвердив продаж Ходком Головенчичем половини села Переросли своєму брату Жюргу Переросльському (*Розов В.* Українські грамоти. Т. I. С. 105–107. № 57). Ходко Головенчич і його братом Стечко присягнули на вірність майбутньому королю в складі шляхти Галицького повіту 28 червня 1427 р. в Галичі (*Halecki O. Z Jana Zamoyskiego Inwentarza Archiwum Kogonnego...* S. 40). Ходко Головенчич був учасником судового процесу 12 вересня 1435 р. в Галицькому земському суді (AGZ. Т. XII. S. 1. Nr 5), виступав як слуга місцевого старости (*Cametarius Capitanei*) (Ibid. S. 2, 3. Nr 19, 32), на той час Міхала Мужили з Бучача (Urzędnicy województwa ruskiego... S. 66. Nr 330).

⁶⁷ *Тучняк*. Особу не ідентифіковано.

⁶⁸ *Міклош Александрович*. Особу не ідентифіковано.

⁶⁹ *Мирослав*. Особу не ідентифіковано.

⁷⁰ *Міхал бургграф галицький*. Особу не ідентифіковано.

⁷¹ *Шовцов*. Особу не ідентифіковано.

⁷² *Олеско Пукосович*. Особу не ідентифіковано.

⁷³ *Пукосовці (Пугосовці)*. Див. примітку 40.

⁷⁴ *Блудники*. Див. примітку 41.

⁷⁵ *Липовий лісок*. Див. примітку 43.

⁷⁶ *Чечва*. Притока річки Лімниця.

⁷⁷ *Дністер*. Найбільша ріка краю, на її правому березі, при впадінні річки Луква, стояв пізньосередньовічний Галич.

⁷⁸ *Ганевичів брід*. Ймовірно знаходився на ріці Дністер біля села Ганнівці (Галицького району).

⁷⁹ *Ганевичів Двір*. Ймовірно пізніше село Ганнівці на правому березі ріки Дністер.

⁸⁰ *Войчех*. Особу не ідентифіковано.

⁸¹ *Індріх Захвоський*. Особу не ідентифіковано.

⁸² *Пан Коля*. Див. примітку 51.

⁸³ *Пан Книш*. Особу не ідентифіковано.

⁸⁴ *Пан Кондрат*. Особу не ідентифіковано.

⁸⁵ *Марчко галицький вїйт*. Особу не ідентифіковано.

⁸⁶ Див. примітку 18.

⁸⁷ *Шетен Олович*. Особу не ідентифіковано.

⁸⁸ Див. примітку 11.

⁸⁹ *Гнат Крехович*. Намісник митрополита в Крилосі (про занепад галицької митрополії див.: *Грушевський М.* Історія України-Руси. 1994. Т. V. С. 431–432). За припущенням Ю. Пеленського, в Крилосі його заступив Яків Гричин (*Peleński J.* Halicz w dziejach sztuki średniowiecznej... S. 106). “Пан Лан Крехович” засвідчив документ галицького старости Пйотра Влодковича з Харбіновиць, виданий у Галичі 24 травня 1404 р., про розмежування маєтку Грабовець, власником якого був Михайло Грабовецький, і маєтку Тисмянчани, яким володів Петраш Пиликович (*Розов В.* Українські грамоти. Т. I. С. 68. № 37).

⁹⁰ *Ходор Почулий*. Особу не ідентифіковано.

⁹¹ *Хмель Лупко*. Особу не ідентифіковано.

HISTORY OF A LAND DELIMITATION NEAR KRYLOS IN 1412

Vitaliy MIKHAILOVS'KYI

The National University of Kyiv Mohyla Academy
2 Skovoroda str., Kyiv 04070, Ukraine

In 1412 a delimitation of two local nobles' estates located near Krylos village took place in the presence of the Halych capitaneus Andrzej Ciołek of Żelechów and the representatives of Halych nobility. As a result of the examined delimitation, the capitaneus issued a boundary act, written in Old Ukrainian language. The analysis of this act explicates the boundaries of Krylos (old Halych) and of the neighboring villages, Komariv and Sapohiv, as well as illustrates the procedures of similar interventions in Halych area in the early XVth century. The study examines all the participants of the transaction who appeared to belong to the leading nobility circles of Halych lands (the notes include the biographical information). Also, the article gives considerations on Podillya duke Svydrygaylo's possible nominating his capitaneus for the office in the city of Halych during spring–summer of 1401. The document exists as a copy of the original included into the king's confirmation issued in 1549 to the Bludnytsky brothers. They presented the document in 1569 at the Diet of Lublin together with other two documents that allegedly confirmed the delimitation of Bludnyky village from the neighboring villages performed in 1413. However, the latter documents are not authentic.

Key words: delimitation, Krylos, Komariv, Sapohiv, Bludnyky, Halych area, Andrzej Ciołek of Żelechów, Danylo Zaderevec'ky, Svydrygaylo, boundary act, counterfeit.

ИСТОРИЯ ОДНОГО РАЗГРАНИЧЕНИЯ ВОЗЛЕ КРЫЛОСА В 1412 ГОДУ

Виталий МИХАЙЛОВСКИЙ

Национальный университет “Киево-Могилянская академия”

ул. Г. Сковороды 2, Киев 04070, Украина

В 1412 г. около села Крылос в присутствии галицкого старосты Анджея Цёлка из Желехова и представителей галицкой шляхты было произведено разграничение имений двух местных землевладельцев. В результате этого староста выдал соответствующий разграничительный акт, написанный староукраинским языком. Его анализ позволяет реконструировать границы между Крылосом, древним Галичем, и соседними селами Комаров и Сапогов, а также выяснить особенности проведения подобного рода мероприятий в Галицкой земле в начале XV в. В статье представлен состав участников разграничения, которые принадлежали к видным представителям шляхты Галицкой земли (в примечаниях поданы их биограммы), и рассмотрена возможность назначения весной–летом 1401 г. подольским князем Свидригайлом своего старосты в Галиче. Разграничительный акт сохранился в виде копии, вписанной в королевский трансумпт 1549 г. для братьев Блудницких. Представленные ими же в 1569 г. на Люблинском сейме другие два документа, якобы свидетельствующие про разграничение села Блудники с соседними имениями в 1413 г., не являются аутентичными: очевидно образцом для их написания послужил документ 1412 г.

Ключевые слова: разграничение имений, Крылос, Комаров, Сапогов, Блудники, Галицкая земля, Анджей Цёлек из Желехова, Даниил Задеревицкий, Свидригайло, разграничительный акт, фальсификат.

Стаття надійшла до редколегії 18.01.2008

Прийнята до друку 3.08.2010